

ESIKOULULAISTEN MIELIPITEITÄ PÄIVÄKODISTA

Mats Andersson c12007

Opinnäytetyö syksy 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

+ Lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Andersson, Mats. Esikoululaisten mielipiteitä päiväkodista. Diak Etelä, Helsinki, syksy, 2011, 43 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada esikouluikäiset lapset kertomaan mielipiteensä päiväkodista. Lapset kertoivat mistä asioista he pitävät ja mistä asioista he eivät pidä päiväkodissa. Sain opinnäytetyötäni varten tutkimusluvan Helsingin kaupungilta. Pyysin lupaa myös haastateltavilta lapsilta ja heidän vanhemmiltaan. Opinnäytetyön tekeminen ajoittui vuosille 2010–2011.

Haastattelin opinnäytetyötäni varten esikoulussa olevaa neljää tyttöä ja kahta poikaa. Haastateltavien lasten ikä oli 6-7 vuotta. Videoimme lasten kanssa päiväkodin sisätiloja ja pihaa. Videodokumentointia käytin haastattelujen tukena. Lapset piirsivät myös lopuksi kuvan mieluisimmasta paikasta päiväkodissa. Haastattelukysymykset olivat avoimia, samaan teemaan liittyviä kysymyksiä. Ensin haastattelin lapset yksitellen. Tämän jälkeen haastattelin lapset yhdessä ryhmässä. Tein haastattelut omalla työpaikallani päiväkodissa.

Lapset pitivät liikkumisesta ja leikkimisestä. Tätä pitäisi lasten mielestä olla päiväkodissa vielä enemmän. Perinteiset kädentaidot, askartelu, piirtäminen ja ompelu, kuuluvat ainakin tyttöjen lempitekemisiin. Tietokoneen käyttö oli suosiossa. Haastateltavat lapset pitivät päiväkodissa pienistä huoneista ja pimeistä piilopaikoista. Lapset halusivat olla kasvattajien katseilta piilossa ja rauhassa. Lapset eivät pitäneet päiväunista tai kiusaamisesta. Lepohetki koettiin tylsäksi. Kaikki lapset kertoivat myös, että päiväkodissa kiusattiin.

Kivaksi päiväkodiksi voidaan sanoa paikkaa jossa leikitään ja liikutaan vailla kiusaamisen pelkoa. Askartelumahdollisuus ja tietokone ovat esikouluikäisille lapsille tärkeitä. Esikoulukirjaa ei välttämättä tarvitse olla. Esikouluikäiset lapset ovat jo siinä iässä, että kaipaavat tiloja, jossa saa olla rauhassa.

Avainsanat: päivähoito, teemahaastattelut, kvalitatiivinen tutkimus, lapset, esikoulu, osallisuus

ABSTRACT

Andersson, Mats

Pre-schoolers' opinions of day care centers.

43 p., 1 appendix. Language: Finnish. Helsinki, Fall 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services

Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the thesis was to have pre-school aged children to tell their opinion on day care centers. The thesis was done during the years 2010 and 2011.

The material for my thesis was collected by making a literature review and interviewing children. The six interviewed children were between the ages 6-7. I did the interviews at my own work in a day care center. I also used video documentation as a source material. I used two different interviewing types: First I interviewed every child one-on-one. After that I did a group interview where I used the same questions. The interview questions were open format questions. Lastly, the children drew a picture of their favorite place in the day care center.

Results showed that children liked to move and play and that is what the interviewed children would like to do more. The children liked also traditional pottering, drawing and sewing. The results indicated computer use as a favorite hobby in the day care. The children liked their own privacy during playtime in the day care center. They also liked dark rooms and hiding spots. No one liked the mandatory rest period during the day. Every one of the interviewed children told that bullying occurred in the day care center.

It seems important that the children in a day care center have as much time to play and to move as possible. The opportunity to do arts and crafts alongside computer use is a priority for pre-school aged children. Pre-school aged children are in need of private and peaceful spaces. The thesis suggests that day care workers should pay more attention to prevent bullying.

Key words: day care center, pre-school, children, interview

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 SUOMALAINEN PÄIVÄHOITO	8
2.1 Päiväkoti osana lapsen elämää	9
2.2 Päiväkodin eri toimintaympäristöt	11
2.3 Päiväkodin piha	12
3 ESIKOULUIKÄINEN LAPSI	13
3.1 Esikoulu	14
3.2 Esikoululaisen arki.....	15
3.3 Esikoululaisen osallisuus.....	16
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA AIEMMAT TUTKIMUKSET	18
4.1 Tutkimustehtävä	19
4.2 Tutkimuksen tavoitteet	19
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	20
5.1 Tutkimusprosessi	20
5.2 Teemahaastattelu.....	21
5.3 Lapsen haastattelu	23
5.4 Haastatteluympäristö.....	24
5.5 Videodokumentointi.....	24
5.6 Piirtäminen	25
6 AINEISTON ANALYSOINTI	26
7 TULOKSET	28
7.1 Mikä on päiväkodissa on kivaa	28
7.1.1 Leikki	28
7.1.2 Liikunta	29
7.1.3 Kädentaidot	30
7.2 Mikä päiväkodissa ei ole kivaa	30
7.2.1 Lepohetki.....	30
7.2.2 Kiusaaminen	31
8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	33
8.1 Johtopäätökset.....	33
8.2 Opinnäytetyön luotettavuuden arviointi.....	34

8.3 Eettisyys.....	35
8.4 Kehittämisehdotukset.....	36
8.5 Oman työn kriittinen tarkastelu	37
8.6 Oman työn pohdinta	38
LÄHTEET	40
LIITE 1: Haastattelukysymykset.....	43

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt päiväkodissa noin seitsemän vuotta. Päivittäinen työaikani on yleensä 7 tuntia 40 minuuttia. Tiedän, mistä asioista pidän työpaikallani ja mitkä tuntuvat haasteellisilta. Työkavereiden kanssa olemme pitäneet monta pedagogista iltaa ja kehittämispäivää. Viikottaisissa talonkokouksissa pohdimme tulevaisuutta ja tiimipalavereissa suunnittelemme toimintaa. Useat lapset ovat päivittäin minua kauemmin päiväkodissa. Mistäköhän he pitävät? En muista lukeneeni yhdestäkään lasten omasta kehittämispäivästä. Lapsikokouksista kuulee joskus, mutta itse olen pitänyt lasten kanssa vain levyraatia. Hienoa, nyt tiedän mistä musiikista he pitävät, ainoa vaan että taisin itse valita kuunneltavat kappaleet. On korkea aika kysyä lapsilta heidän omia mielipiteitään päiväkodista.

Lasten mielipiteitä on kysytty aiemmin lähinnä lastensuojelua käsittelevissä tutkimuksissa. Lasten ja aikuisten välistä, päiväkodissa tapahtuvaa vuorovaikutusta on tutkittu aikuisten näkökulmasta. (Esim. Kalliala 2008) Lasten kertomuksia on kerätty, usein sadutuksen yhteydessä. Lasten mielipiteitä päiväkodista on kartoitettu harmittavan vähän. Tutkimustehtäväni oli kartoittaa lasten mielipiteitä päiväkodista. Tutkimuskysymyksinä kysyin, mistä asioista lapset pitävät päiväkodissa, mistä he eivät pidä ja mitä lasten mielestä päiväkodissa pitäisi olla enemmän. Työni rajautui esikouluikäisiin lapsiin.

Käytin aineiston keräämiseen teemahaastattelua, videointia ja piirtämistä. Teemahaastattelu tuntui sopivan parhaiten lapsen haastattelemiseen. Esikouluikäinen lapsi ei jaksanut usein keskittyä kovin pitkään aikaa. Teemahaastattelussa on helppoa keskustella yleisesti aiheesta, mikä sopii lasten kanssa käytävään keskusteluun. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 130.) Analysoin aineistoni teemoittelun avulla. Käytin haastattelussa neljää pääkysymystä, tämän avulla minulla oli teemoittelua varten valmiina neljä aluetta.

Opinnäytetyöni avulla tuon esikouluikäisten lasten mielipiteitä henkilökunnan tietouteen. Toivon, että tutkielmani haastaa päiväkotihenkilökunnan miettimään, mitä asioita oman työpaikan lasten päiväkotiarjesta tiedetään. Haluan myös omalta osaltani edistää lasten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia päiväkodin toiminnassa.

2 SUOMALAINEN PÄIVÄHOITO

Suomalaisen päivähoiton aloitus voidaan jäljittää vuoteen 1861. Silloin perustettiin ensimmäinen lasten seimi. Tämän tarkoitus oli tarjota alle viisi vuotiaalle lapsille hoitopaikka. Seimeen otettiin äidittömiä lapsia, mutta myös lapsia joiden äidit työskentelivät kodin ulkopuolella. Lasten lukumäärät eivät olleet kovinkaan suuria, ensimmäisenä vuonna 15 ja toisena 27. Ajat olivat muutenkin erilaiset, toimintakertomuksissa iloittiin kun seimessä kuoli ”vain” alle neljä lasta vuodessa. (Lounassalo 2002, 219–221.)

Suomalaisesta päivähoitohistoriasta puhuttaessa ei voi olla mainitsematta Hanna Rothmania (1856–1920). Hän oli perustamassa yhdessä työtoverinsa Elisabeth Alanderin kanssa Suomen ensimmäistä yksityistä kansanlastentarhaa vuonna 1888. Erikoinen tämä oli siitä syystä, että silloisessa Suomessa ei ollut lastentarhankasvattajaksi mitään koulutusta. Saksassa koulutuksen saanut Rothman perusti tähän Lapinlahdenkadulla sijaitsevaan kansanlastentarhaan lastenhoitajattarien koulutuksen. Toiminta laajeni aika nopeasti ja ensimmäinen lastentarhankasvattajakurssi alkoi vuonna 1892. (Lounassalo 2002, 218–222.)

Kotien asemaa kasvattajana on pidetty Suomessa vahvana. Lastentarhat alkoivat lisääntyä hitaasti ja syynä oli se, että kaikki eivät hyväksyneet äitien työssäkäyntiä kodin ulkopuolella. Muutamat näkivät lastentarhan enemmän kodin ongelmien aiheuttajana kuin perheiden hyvinvoinnin ylläpitäjänä. Mannerheimin lastensuojeluliitto teetti vuonna 1972 laskelman päivähoitopaikkojen tarpeellisuudesta. Kävi ilmi, että Suomen 489 000 lapsesta 246 000 arvioitiin tarvitsevan kokopäiväistä hoitopaikkaa. Hoitopaikkoja oli tuolloin tarjolla vain 29 000, jotain oli tehtävä. Vuonna 1972 oli kokopäivähoidossa 5,9% lapsista. Kesti aina vuoteen 1998 kunnes päivähoitossa kokopäiväisesti oli 41,1% alle kouluikäisistä lapsista. (Lounassalo 2002, 225–227.)

2.1 Päiväkoti osana lapsen elämää

Päivähoitolaissa on ilmaistu päivähoidon perustehtävä: ”Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä lasten kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä”(Laki lasten päivähoitosta 1983).

Ne lapset jotka ovat päiväkodissa, viettävät siellä paljon aikaa. Kokljuschkin laskee, että useat lapset ovat päiväkodissa viisi vuotta ennen oppivelvollisuutta, 40–50 tuntia viikossa. Elämästään he silloin viettävät päiväkodissa 10 500 tuntia. (Kokljuschkin 2001, 60.)

Työskennellessäni päiväkodissa, näen lapsilla monenlaisia hoitopäiviä. Halusin opinnäytetyössäni jotenkin tuoda esille sen ”hiljaisen tiedon”, mikä minulle on päiväkodissa kertynyt. Alla olevassa esimerkissäni koetan tuoda esille päiväkotipäivän, lapsen näkökulmasta. Tämä on minun kokemukseni siitä, kuinka monta kohtaamista lapsella ja aikuisella voisi olla päiväkotipäivän aikana. Jokaisen kohtaamisen aikana lapsella voisi olla mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä. Toivon että opinnäytetyöni avulla, lapsi voisi itse vaikuttaa häntä koskevien perustilanteiden käsittelyyn.

Aamupuro meni hyvin ja pöydässä istuttiin hiljaa. Vessassa tuli käytyä ja kädet pestiin, ehkä. Ulkoiluun mentäessä ei kinasteltu kurahousuista, jos sellaisia olisi tarvittu. Kenenkään kanssa ei tapeltu pihalla, eikä ketään kiusattu. Ainakaan kukaan aikuisista ei huomannut mitään. Sisään mentäessä seistiin jonossa, kunhan ensin oli kerätty ainakin kaksi lelua varaston eteen. Päiväruokailussa muistettiin kiittää, eikä mitään jäänyt lautaselle, sitä jotain outoakin ruokalajia maistettiin. Satua kuunneltiin rauhassa ja nukahdettiin nopeasti.

Lapsi heräsi iltapäivään, kunhan ensin ymmärsi missä oikein oli. Puettiin reippaasti ja otettiin joku hiljainen tekeminen. Välipalalla jotain tultiin jo hakemaan. Iltapäiväulkoilu sujui rauhallisesti. Kun lapsia tultiin hakemaan kotiin, kerrottiin, että kaikki oli mennyt hyvin.

Mutta osaako kukaan kasvattaja sanoa enemmän kuin kaksi asiaa mitä lapsi on tehnyt päivän aikana?

Lähes kaikki edellä mainitut tilanteet ovat lasten hoidossa eteen tulevia perushoitotilanteita. Päivän aikana tapahtuvia kohtaamisia, jotka usein mielletään siihen tavallinen, hyvä päivä-kategoriaan. Niihin ei välttämättä kiinnitetä mitään huomiota. Ainakaan silloin, jos lapsi ei poikkea käytökseltään muusta ryhmästä. Näissä perushoitotilanteissa pitäisi lapsen edun toteutua. Lapsen pitäisi saada iänmukaisia tehtäviä, sellaisia, joista hän voisi oikeasti suoriutua. Kukaan ei opi asioita epäonnistumalla kerta toisensa jälkeen(Kokljuschkin 2001, 87). Lapsen pitäisi saada ymmärtämystä ja hellyyttä. (Koivunen 2009, 32.) Oman kokemukseni mukaan päiväkodin työntekijät ovat usein lähikosketuksessa lapsen kanssa vain pukemistilanteissa. Tämä koskee erityisesti esikouluikäisiä lapsia.

Kasvattajilta täytyy löytyä oikea annos empatiaa lapsen hädän tunnistamiseksi. Lapset itkevät eri tavoin ja erilaisista syistä. Jokainen päivähoidossa oleva lapsi itkee joskus. Lähtekö kasvattaja tutkimaan itkun alkuperää, etsimään syytä mistä se johtuu? Kasvattajan ja lapsen välisen vuorovaikutuksen täytyy olla hyvä, jotta saadaan lapsen olo turvalliseksi. Samalla tavoin kun lapsen hätä, pitää myös vanhemman huoli ottaa huomioon. Jos päiväkodissa on 100 lasta paikalla, niin vanhempien ja henkilökunnan välisiä kohtaamisia tapahtuu päivän aikana pari sataa. Jokainen vanhempi tuntee näissä kohtaamisissa jotakin. Muutamat tuntevat syyllisyyttä siitä, että lapsi viedään päiväkotiin, toiset eivät ehkä tule ollenkaan toimeen sen kasvattajan kanssa kenen hoiviin hän jätti lapsensa. Aamut menevät kaikilta lapsilta eri tavalla, samoin tapahtuu vanhempien ja kasvattajien osalta. Aina ei kaikki ole mukavasti ja hyvin. Väärinkäsityksiä taphtuu väistämättömästi. Kasvattajan täytyy panostaa kaikkiin kohtaamisiin, hänen täytyy olla aidosti läsnä. (Kiesiläinen 2002, 264–265.)

2.2 Päiväkodin eri toimintaympäristöt

Päiväkodin tilat voidaan jakaa useaan eri toimintaympäristöön. Selkein näistä on fyysinen toimintaympäristö, se käsittää päiväkotirakennuksen ja pihan. (Koivunen 2009, 179.) Monia asioita pitää ottaa lasten fyysisessä toimintaympäristössä huomioon. Eteisten sopivuus, huoneiden akustiikka ja riittävä ilmanvaihto, muutamia mainitakseni. Lähellä fyysistä ympäristöä on toiminnallinen toimintaympäristö. Koivunen kehoittaa kirjassaan Hyvä Päivähoito (2009), ottamaan erityisesti huomioon visuaaliset ärsykkeet. Sen, mitä lapsi näkee huoneessa ja miten tavarat on laitettu esille. Ovatko seinät täynnä piirrustuksia juuri päiväohjelman vieressä vai näkykö päiväohjelma selvästi omalla seinällään. Joskus hyllyt työnnetään täyteen tavaraa ja lasten on vaikea hahmottaa, mitä hyllyssä edes on. Parempi kun esillä on vähän tavaroita, niitä voidaan vaihtaa sopivin välein toisiin. Sekava ja sotkuinen ympäristö luo levottomuutta. (Koivunen 2009, 180.)

Jokaisessa päiväkodissa on erilainen tunneilmasto. Saman päiväkodin eri huoneissa on erilainen tunneilmasto. Tunneilmastoa voidaan myös kutsua psyykkiseksi toimintaympäristöksi. On tärkeää, että lapsilla on turvallinen olo päiväkodissa. Kasvattajat itse vaikuttavat tähän turvallisuuden tunteen muodostumiseen. On erilaisia tapoja puhua, tiuskitko vai puhutko lempeästi. Kaikki tämä vaikuttaa psyykkiseen toimintaympäristöön. Ainoa keino arvoida psyykkistä toimintaympäristöä on itsearviointi. Tämä voi olla monelle työntekijälle haastavaa. (Koivunen 2009, 182.)

Sosiaalinen ja pedagoginen toimintaympäristö kulkevat käsi kädessä. Kaikki, mitä lapset ja kasvattajat tekevät päiväkotipäivän aikana, ulkona ja sisällä, tapahtuu sosiaalisessa toimintaympäristössä. Sosiaaliseen toimintaympäristöön liittyy ja eroaa päivän aikana monia eri ihmisiä. Esimerkiksi lapsen päiväkotiin tuova vanhempi on hetken osana lapsen sosiaalista toimintaympäristöä.

Pedagogista toimintaympäristöä kutsutaan usein oppimisympäristöksi. Se on suunniteltava siten, että se mahdollistaa lasten oppimisen. Kasvattajat pysyvät vaikuttamaan tähän suoraan omalla toiminnallaan. Jos päiväjärjestystä vaihdetaan jatkuvasti eikä struktuuri säily, on lasten vaikeaa hahmottaa mitä ollaan tekemässä. Puhumattakaan jos ryhmässä on erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Tällöin on tärkeää, että oppimisympäristö mietitään huolella. Kasvattajien into ja halu kasvattamiseen vaikuttaa oppimisympäristön muodostumiseen. (Koivunen 2009, 183–184.)

2.3 Päiväkodin piha

Esikouluikäiset lapset ulkoilevat päivittäin päiväkodin pihalla parin tunnin ajan. Päiväkodin pihan tulisi olla suunniteltu siten, että lapset viihtyisivät siellä mahdollisimman hyvin. Viihtyvyyttä voidaan edistää monella eri tavalla. Tutkimusten mukaan päiväkodin piha pitäisi olla suunniteltu siten, että siellä erottuu erilaisia alueita. Tämän tarkoituksena olisi edistää pienryhmien syntymistä päiväkodin pihalle. Toimivassa pihassa mahdollistuu erilaisten piilosleikkien leikkiminen. (Setälä 1980, 40.)

On todettu, että hyvin suunniteltu päiväkodin piha ei ole koskaan valmis. Sitä tulisi pystyä muuttamaan tarpeen mukaan. Mitä enemmän päiväkodin piha tarjoaa monipuolisia leikkimahdollisuuksia, sen suurempi todennäköisyys on myönteisten ryhmäsuhteiden syntymisille. (Noronen 1980, 72.)

3 ESIKOULUIKÄINEN LAPSI

Suomessa lapset menevät esikouluun sen vuoden aikana, jolloin he täyttävät kuusi vuotta. Esikoulun aloittaminen merkitsee lapselle usein jännittäviä aikoja. Aletaan jo vähitellen puhua koulusta, muutamat odottavat sitä innolla. Lapsella on vielä paljon edessään ennen koulua. Lähestytään seitsemännenten ikävuoden kriisiä. Hakkaraisen (2002) mukaan kriisin tunnuspiirteinä on lapsen sisäisen maailman muuttuminen. Lapsi yrittää peittää pahaa mieltään, eikä aina kerro kaikkea. Lapsi ymmärtää tekojensa merkityksen ja sen, mitä tekeminen tuottaa lapselle. (Hakkarainen 2002, 45.)

Esikouluikäisten lasten yksilöllisessä kehitystasossa on suuria eroja. Eri kehitysvaiheet saavutetaan eri ikäisinä ja eri tavoin. Brotherus, Hytönen ja Krokfors (2002) kertovat, että koulutulokkaiden kehitystä tutkittaessa, on huomattu kehitystasojen suuret erot. Fyysinen, sosiaalis-emotionaalinen ja älyllinen ikä vaihteli näillä lapsilla 5-12 vuoteen. Ympäristön laatu vaikuttaa paljon lapsen kehitykseen. Ryhmä on esikouluikäiselle lapselle kaikista tärkein itsetuntemuksen lisäämisen väline. Esikouluikäinen lapsi on aktiivinen ja aloitteellinen oppija. (Brotherus, Hytönen & Krokfors 2002, 71–73.)

Usein asioita pohditaan paljon. Ruokapöytäkeskusteluissa voidaan puhua kaikesta, jumalasta hauskoihin kotivideoihin. Lapset kyselevät paljon ja oppivat tätä kautta hahmoittamaan paremmin ympäröivää maailmaa (Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2011). Esikouluikäinen lapsi on samanaikaisesti iso ja pieni. Lapsella on luontainen tarve liikkumiseen. Kouluun hän ei useinkaan ole vielä valmis.

3.1 Esikoulu

Suomalaisella esi- ja alkuopetuksella on yllättävän pitkä historia, sillä jo 1500-luvulla alkoi kirkollinen kansanopetus. Siihen aikaan kirkko ja koti opettivat lapsille niitä taitoja mitä he tarvitsisivat yhteiskunnassa. Taustalla oli kirkon ajatus, että vain raamattua tunteva voi arvioida elämää koskevia asioita. Kirkko asetti tavoitteekseen raamatun opettamisen seurakuntalaisilleen ja niin syntyi koulutusjärjestelmä. Varsinainen pakko esiopetuksen järjestämiseen tuli vuoden 1996 Päivähoitolain myötä. Siinä kunnat velvoitettiin järjestämään esiopetusta jokaiselle 6–vuotiaalle lapselle. (Brotherus ym. 2002, 9–18.)

Suomessa esikoulua voidaan järjestää joko päiväkodissa tai koulun yhteydessä. Kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuutta edeltävänä ikävuotena (Laki perusopetuksesta 1999). Esikouluopettaja voi itse valita miten esiopetuksen toteuttaa, kunhan siinä täyttyvät esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Näiden perusteiden tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys-, ja oppimisedellytyksiä. Tehtävänä on varmistaa, että lapsilla on mahdollisuus kasvaa yhteiskunnan vastuulliseen jäsenyyteen. Suomessa kaikilla lapsilla on oikeus maksuttomaan ja vapaaehtoiseen esiopetukseen. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2011.)

Esikouluja on monenlaisia, usein ne ovat päiväkotinsa tai esikouluopettajan ”näköisiä”. Ne vaihtelevat koulumaisista, joissa esikoulukirjat ovat arvossaan, niihin esikouluihin, joissa kirjoja ei edes käytetä, vaan panostetaan leikin avulla oppimiseen. Mielestäni suurin osa esikouluista on yhdistelmä edellämainittuja. Liika koulumaisuus voi tyrehdyttää motivaation oppimiseen. (Hakkarainen 2002, 52.)

Helsingissä esikoulut seuraavat Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaa, jossa otetaan huomioon Helsingin erityisyys, muun muassa monikulttuurinen väestö. Tavoitteina esiopetussuunnitelmissa on erilaisuuden hyväksyminen ja monikulttuurisuuden näkeminen rikkautena. Tämän opetussuunnitelman

perustana on esiopetuksen valtakunnalliset perusteet. (Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2011.)

Esiopetuksen valtakunnallisista perusteista on matkaa päiväkodissa tehtävään käytännön työhön. Opetushallitus laatii ensin esiopetuksen valtakunnalliset perusteet. Tämän jälkeen lapsen kotikaupunki muokkaa perusteista oman, kaupungin erityispiirteet huomioon ottavan esiopetussuunnitelman. Lapsen oma päiväkotiki valmistee kaupungin linjojen mukaisen, päiväkodin opetussuunnitelman. Seuraavaksi lapsen oma esikouluopettaja suunnittelee yhdessä lapsen ja lapsen huoltajien kanssa lapsen esiopetuksen suunnitelman. Tämä viimeisin suunnitelma on se tärkeä paperi, jonka avulla käytännön työtä tehdään juuri tämän lapsen hyväksi.

3.2 Esikoululaisen arki

Esikoulun tuntimäärä on 20 tuntia viikossa. Ne on jaettu tasan niin, että jokaiselle päivälle kertyy neljä tuntia esiopetusta. Tavallisesti tämä tapahtuu kello 8.30–12.30 välillä. Lapsella on tietysti mahdollisuus hakea tämän lisäksi myös päivähoitopaikkaa minkä vuoksi esikoululaiset ovat päiväkodissa usein koko päivän. Maksuttomaan esiopetukseen kuuluu akateemista opiskelua, ulkoilua ja maksuton ruokailu. Esikoululaisen päivä voi alkaa ensin aamuulkoilulla. Tämän jälkeen siirrytään sisälle opettelemaan jotain ennalta suunniteltua ainetta, esim. matematiikkaa. Se miten matematiikkaa opetetaan lapsille on esikouluopettajan päätettävissä. Sen voi toteuttaa vaikka liikuntaradan avulla.

Vuoden aikana esikoululainen muun muassa opettelee kirjaimia, tekee retkiä ja seuraa lumen sulamista lasissa. Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteissa mainitaan myös eettinen kasvatus. (Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2011.) On tärkeää ottaa huomioon, millaisessa ympäristössä esikoululainen harjoittelee tulevia taitojaan. Oppimisympäristön on tarjottava mahdollisuus kaikkien koulussa vaadittavien taitojen harjoittamiseen.

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan sitä ympäristöä missä lapsi työskentelee. Siihen sisältyy fyysinen ympäristö ja pedagoginen ympäristö. Oppiminenhan tapahtuu itse lapsessa ja oppimisen laatuun vaikuttaa minkälainen suhde muodostuu lapsen ja ympäristön välille. (Brotherus ym. 2002, 87–88.)

Esikoululaisen arki on paljon muutakin kuin vain esikoulutehtävien tekoa. Se on yhdessäoloa toisten samanikäisten lasten kanssa. Tämä onkin vähintään yhtä tärkeä suhde lapselle, kuin suhde oppimisympäristöön. Lapsi oppii myös toisten lasten kautta, matkimalla toisten lasten tekemisiä. (Andersson 1990, 98.)

Joillekin lapsille esikoulu voi olla se paikka, jossa he joutuvat ottamaan ensimmäistä kertaa muita lapsia huomioon. Se voi joillekin merkitä aitoa iloa siitä, että vihdoinkin saa leikkiä ikätovereiden kanssa. Toisilla se voi merkitä paluuta maan pinnalle. En olekaan paras joka asiassa, on joku, joka on parempi lukemaan, toinen on nopeampi juoksemaan. Esikoulu on sosiaalisten suhteiden myllerryskenttä, paikka, jossa kotileikki vaihtuu kännykkään.

3.3 Esikoululaisen osallisuus

YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa, Ihmisoikeuksien yleissopimuksessa sekä Suomen perustuslaissa on osallisuus katsottu kuuluvan lapsen oikeudeksi. Osallisuudella tarkoitetaan, että lapsen mielipiteitä arvostetaan ja huomioidaan lasta koskevilla päätöksillä. Osallisuus toteutuu hyvän vuorovaikutuksen ja aidon vaikutusmahdollisuuden avulla. (Venninen, Leinonen & Ojala 2010, 5–6.) Keinoja lasten osallistamiselle löytyy teoriassa monia. Lasten kuuntelu, sadutus sekä lasten ideoiminen kokousten ja tapahtumien yhdessä organisoiminen. Lapsen osallisuus toteutuu tutkimusten mukaan vaihtelevasti. (Lumioksa 2009, 6.)

Aiemmissä tutkimuksissa on todettu, että esikoululaisilla on suurempi mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omaan toimintaansa kun nuoremmilla lapsilla.

Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sen epätodennäköisempää on, että häneltä kysytään mielipidettä häntä koskevan toiminnan suunnittelussa. (Venninen ym. 2010, 20.)

Päiväkodin työntekijät ovat huolissaan lasten osallisuuden mahdollisuuksista isossa lapsiryhmässä. Pelkona on, että lapsia ei pystytä kuulemaan tarpeaksi. Helpottaakseen lasten osallisuuden mahdollistamista pitää päiväkodin työntekijöiden kiinnittää huomiota lasten toimintaympäristöön. Tavaroiden asettelu niin, että lapset voivat itse valita mitä ottavat. Tämä lisää lasten osallisuutta päiväkodissa. Toisaalta pohdintoja on esiintynyt siitä miten paljon päätösvaltaa lapsille voidaan ylipäätänsä antaa. (Venninen ym. 2010, 53–56.)

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA AIEMMAT TUTKIMUKSET

Aiempiä tutkimuksia, jossa tutkitaan juuri esikoululaisten mielipiteitä päivähoidosta, oli haasteellista löytää. Etsin mahdollisia tehtyjä tutkimuksia eri kirjastojen hakukoneiden avulla. Hakusanoina minulla oli muun muassa esikoulu, päivähoito ja osallisuus. Näillä hakusanoilla ei löytynyt montaa aiempaa aiheeseen liittyvää tutkimusta.

Tehdyissä tutkimuksissa on keskitytty lasten väliseen tai lasten ja aikuisen väliseen vuorovaikutukseen ja sen rakentumiseen. Haastateltavat lapset ovat usein olleet 5–7 vuotiaita. (Esim. Kyrönlampi-Kylmänen 2007; Lehtinen 2000.) Lasten osallisuutta päivähoidossa on kartoitettu jonkin verran. Yhtenä uusimmista tutkimuksista on VKK-Metron laatima, Lasten osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa (Venninen ym. 2010). VKK-Metro on pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö.

Lasten mielipiteitä voidaan selvittää muutenkin kuin haastattelemalla. Yksi useimmin käytetyistä tavoista on sadutus. Sadutus-menetelmä on osoittautunut helpoksi tavaksi kirjata ylös lasten mielipiteitä ja ajatuksia. Se on yksinkertaista toteuttaa kaiken ikäisten ihmisten kanssa. (Karlsson 2000, 185.) Sadutus-menetelmässä on yksinkertaiset ohjeet, aikuisen tehtävänä on kuunnella lasta. Sadutuksessa ei ole kyse siitä mitä lapsi kertoo, vaan siitä että lapsi saa kertoa. Sadutuksen aluksi aikuinen sanoo lapselle:

”Kerro satu, sellainen kun itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat.” (Stenius & Karlsson 2005, 23.)

4.1 Tutkimustehtävä

Lapset saattavat olla päiväkodissa joka arkipäivä. Päivät voivat olla yli kahdeksantuntisia. Opinnäytetyössäni halusin selvittää, mitä mieltä esikoululaiset ovat päiväkodista. Kartoitin lasten mielipiteitä haastatteluiden, videodokumentoinnin ja piirrosten avulla. Tarkoituksena on tuoda lasten mielipiteet vanhempien, kasvattajien ja päättäjien tietoisuuteen. Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksenä on, millaisia mielipiteitä esikoululaisilla on päiväkodista.

Kysyin haastattelussa lapsilta, *mistä asioista he pitivät päiväkodissa*. Videoinnissa lapset näyttivät minulle mieluisia paikkoja. Kuvasimme päiväkodin sisätiloissa sekä myös päiväkodin pihalla. Lapset saivat myös piirtää kuvan valitsemastaan mieluisesta paikasta päiväkodissa. Halusin myös tietää *mistä asioista esikouluikäiset lapset eivät pidä päiväkodissa*. Kysyin tätä yhtenä haastattelukysymyksenä. Lasta haastateltaessa on pyrittävä puhumaan lapselle lapsen kielellä. (Alasuutari 2009, 154.) Tämän vuoksi käytin kiva-sanaa. Lapset ymmärtävät paremmin ”kiva” sanan kuin esimerkiksi ”miellyttävä” sanan.

4.2 Tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada lapset kertomaan mielipiteensä päiväkodista. Toivon, että tutkielmani kannustaa päiväkotien työntekijöitä kuuntelemaan lapsia ja näin edistämään lasten osallisuutta. Lasten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen parantaa lasten viihtyvyyttä ja edistää turvallisuuden tunnetta päiväkotipäivän aikana. Tavoitteeni oli myös antaa lapsille mahdollisuus kertoa omin sanoin mielipiteensä.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkielma. Haastattelin tutkielmassani lapsia ja keräsin heidän mielipiteitään päiväkodista. Aineistostani muodostui tekstikokoelma, joka on yksi kriteeri laadulliselle tutkimukselle. En pyrkinyt haastattelemaan suurta määrää lapsia. Analyysimenetelmäni oli aineistolähtöinen, mikä sopii laadullisen tutkimuksen määritelmään. Vaikka minulla oli aavistuksia opinnäytetyöni tuloksista, ne eivät kuitenkaan vaikuttaneet aineiston rajaamiseen. (Eskola & Suoranta 1998, 15–19.)

Keräsin aineiston tutkimukseeni pääasiassa avointen teemahaastatteluiden avulla. Lisäksi käytin apuna videodokumentointia, jotta saisin enemmän vastauksia tutkimusongelmiini. Haastattelin jokaista lasta ensin yksin. Panostin heti alussa rauhallisen haastatteluympäristön luomiseen. Yksilöhaastatteluiden jälkeen tein lapsille yhden yhteisen ryhmähaastattelun.

Videodokumentointia varten jaoin lapset pareiksi. Lapset eivät saanneet itse valita pariaan. Hain tällä ratkaisulla mahdollisimman rauhallisia ja toisiaan kuuntelevia pareja. Halusin antaa lapsille mahdollisuuden tuoda omia mielipiteitään esille mahdollisimman hyvässä seurassa. Videoinnin tarkoituksena oli tuoda tarkempaa tietoa lasten lempipaikoista sisällä ja ulkona.

5.1 Tutkimusprosessi

Käytin opinnäytetyötä tehdessäni paljon aikaa tiedonhankintaan. Tämä opinnäytetyö oli minulle ensimmäinen kokemus laadullisesta tutkimuksesta, joten perehdyin siihen huolellisesti. Tutkielmani teko nopeutui tutkimuslupahakemuksen hyväksymisen jälkeen. Pystyin toteuttamaan haastattelut ja videoinnit kohtalaisen sujuvasti työyhteisössä, lasten arkea pahemmin häiritsemättä. Aineiston analyysi alkoi haastatteluiden valmistuttua.

TAULUKKO 1. Tutkimusprosessin kuvaus

5.2 Teemahaastattelu

Käytin tutkimuksessani teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Se tuntui sopivan parhaiten lasten mielipiteiden selvittämiseen. Teemahaastattelun etuna on se, että lisäkysymyksiä on mahdollista käyttää. Lapset eivät yleensä kerro heti kaikkea ja on paljon helpompaa saada tietoa lisäkysymysten avulla. Teemahaastattelussa voidaan mutkattomasti vaihdella haastattelukysymysten järjestystä ja se sopii hyvin haastateltaessa lapsia. Lapsen mielipiteitä päivähoidosta on kartoitettu suhteellisen vähän, eikä vastauksia voi tietää etukäteen. Itselläni oli jonkinlaisia oletuksia siitä, mitä lapset tulisivat mahdollisesti vastaamaan, mutta tutkimuksestani ilmeni myös sellaista mitä en tiennyt etukäteen. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34–35.)

Olin pyytänyt etukäteen vanhemmilta ja lapsilta luvan haastatteluiden nauhoittamiseen. Yksi haastatteluiden suurin hupi, oli lasten mielestä se, kun välillä kuunneltiin heidän omaa puhettaan. Tämä varmasti rentoutti ja toi lapsille hyvän mielen. Välillä pohdittiin pitkään, että miksi oma ääni tuntuu niin vieraalta,

kun sen kuulee nauhalta. Tallentimena käytin omaa puhelintani, jonka lapset olivat etukäteen nähneet. Tallennus sujui kaikin puolin hyvin.

Haastattelin lapset ensin yksitellen tutussa ympäristössä. Kysymykset olivat kaikille samoja, mutta lisäkysymysten määrä vaihteli. Muutamat lapset puhuivat paljon, kun taas toisilla oli aluksi enemmän ”emmä tiä” vastauksia. Välillä juteltiin myös haastatteluun liittymättömistä asioista. Aiheeseen oli aina helppo palata. Tähän auttoi varmasti se, että tunsin kaikki lapset niin hyvin ja olin heille tuttu aikuinen.

Yksilöhaastatteluiden jälkeen tein lasten kanssa yhden ryhmähaastattelun. Tämän järjestäminen oli kohtalaisen hankalaa, koska piti löytää sellainen aika, jolloin kaikki lapset olivat paikalla. En halunnut, että haastattelut häiritisivät muuta esikoulutoimintaa, joten ajan järjestäminen oli mahdollista vain iltapäivisin.

Ryhmähaastattelu poikkesi paljon yksilöhaastatteluista. Pysin ryhmähaastatteluilla avoimeen ryhmäkeskusteluun, samoista teema-alueista kun yksilöhaastatteluissa. Eskola ja Suoranta (2001, 94–98) toteaa, että ryhmähaastattelussa haastateltavat voivat innostaa toinen toisiaan puhumaan. Tämän seikan olin itsekkin ajatellut tapahtuvan. Ja sehän tapahtui, lapset puhuivat aika jatkuvana virtana, välillä kovaankin ääneen. Ongelmaksi muodostui, että aina ei toisia maltettu kuunnella loppuun ja alkoi pienimuotoinen kilpailu siitä kuka keksi älyttömimmän jutun jolla saisi toiset nauramaan. Kokeiltiin, mitä minulle pystyi sanomaan ja mitä ei. Haastateltavia yhdisti yhteinen kokemus samasta päiväkodista ja samoista aikuisista. Litterointivaiheessa ryhmähaastattelun purku on hankalampaa kuin yksilöhaastattelun. Kun nauretaan, ja puhutaan asioista päällekkäin, on sanojen erottaminen työlästä tai joskus jopa mahdotonta.

5.3 Lapsen haastattelu

Lapsen haastattelemisen poikkeaa aikuisen haastattelemisesta monella tavalla. Lapset ymmärtävät asioita eri tavalla kuin aikuiset ja lapsia haastateltaessa käytetään lapsille sopivaa kieltä. Tätä voidaan pitää jonkinlaisena pääohjeena. (Alasuutari 2009, 162.) Esikouluikäiset lapset eivät jaksakaan keskittyä yhtä pitkään kuin aikuiset. Sanavarasto on paljon vähäisempi. Kysymyksen asettelussa tulee muistaa se, että 3–5 sanan lauseet ovat lapsille sopivan pitkiä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 129.)

Kieltä pitää muokata tarpeen mukaan ja varautua siihen, että aiheesta tullaan poikkeamaan usein. Itselläni on lasten kanssa keskustelemisesta monen vuoden kokemus. Pyrin ensisijaisesti siihen, että lapsilla oli tarpeeksi aikaa vastaamiseen. En lähtenyt painostamaan heitä, jos huomasin, että heidän ei tehnyt mieli jutella. Vasta litterointivaiheessa näkyi, kuinka paljon haastatteluissa oli esiintynyt aiheesta poikkeamista ja muista asioista juttelemista.

Haastattelun tulisi kulkea lasten ehdoilla. Kysymyksiä voidaan tarkentaa usein ja sama kysymys voidaan tehdä uudestaan sanajärjestyksestä vaihtamalla. Täten saadaan helposti selville onko lapsi ymmärtänyt kysymyksen oikein. Täytyy muistaa, että vain avoimia kysymyksiä voidaan toistaa. Jos lapsilta kysytään kyllä/ei vastauksen mahdollistavaa kysymystä lähtee lapsi helposti muuttamaan vastaustaan, jos sama kysymys kysytään uudestaan. Lapsi tulkitsee silloin, että aikuinen haluaa jonkin toisen vastauksen. Välillä lapset vastasivat kysymykseeni ”en mä tiiä”. Tämä voi viitata mm. siihen, että lapsi ei joko ymmärtänyt kysymystä tai hän on tulkinut kysymyksen liian kirjaimellisesti. Haastattelijan tulisi hyväksyä ”en mä tiiä”-vastaus vastauksena. Ainoastaan silloin, jos lapsen haastattelulla halutaan selvitys johonkin mahdollisesti tapahtuneeseen rikokseen voidaan lapselta vaatia jokin toinen vastaus. (Bourg, Broderick, Flagor, Kelly, Erwin & Butler 1999, 111–117.)

5.4 Haastattelu ympäristö

Lapsia haastateltaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota haastattelupaikan valintaan. Tilan tulisi olla mahdollisimman häirötön ja tuttu. Istumapaikat on sijoitettava siten, että aikuinen istuu lasten tasolla. Jotta aikuinen säilyttäisi parhaan mahdollisen kontaktin lapseen, tulisi heidän myös istua vastapäätä toisiaan. (Bourg ym. 1999, 26–28; Doverborg & Pramling 1992, 25–26.) Itselleni tällaisen tilan järjestäminen oli helppoa, koska pystyin haastattelemaan lapsia heidän omassa päiväkodissaan. Haastattelutila oli kaikille lapsille ennestään tuttu ja suurin osa käytti huonetta päivittäin. Olin kertonut muille ryhmän aikuisille, missä haastattelin lapsia ja esitin toivomuksen, että meitä ei häiritäisi. Kerroin haastattelutilan lähellä leikkiville lapsille, että huoneessa haastatellaan muita lapsia ja sinne ei tulisi mennä. Laitoin vielä kielletty-merkin haastattelutilan ovelle, jotta haastattelutilanne säilyisi mahdollisimman rauhallisena. Tilan valinta oli onnistunut, sillä haastattelut sujuivat häiriöttä.

5.5 Videodokumentointi

Käytin videodokumentointia kahdesta syystä. Lapsille on helpompaa tärkeiden paikkojen näyttäminen kuin niistä kertominen. Lisäksi tiedän kokemuksesta, että lapset juttelevat paljon kävellessään. Saatoin tehdä eräänlaista kävelyteemahaastattelua. Lapsille tein selväksi, että heitä ei tulisi näkymään videonauhoilla, ainoastaan ääni kuuluisi. Kerroin heille, että vain minä tulen katselemaan ja kuuntelemaan nauhat. Tämän mainitsin myös vanhemmille lähtetyssä lupakyselyssä. Litteroin videon ääninauhat ja pystyin käyttämään niitä samaan tapaan kun varsinaisia teemahaastatteluita.

Videodokumentoinnin tein yksilö- ja ryhmähaastatteluiden jälkeen. Muodostin lapsista sopivia pareja. Tavoitteena näissä ennalta määrätyissä pareissa olisi se, että he olisivat mahdollisimman tasavertaisia. Näin he kaikista todennäköisimmin uskaltaisivat sanoa mielipiteensä kysytyistä asioista. Tein parien kanssa kaksi erillistä videointikertaa. Ensiksi lapset saivat näyttää

minulle mukavia paikkoja päiväkodin pihalta, sen jälkeen sama toistui sisällä. Tämän ajan järjestäminen oli helpompaa kun ryhmähaastatteluiden. Muodostui luonnolliseksi ajaksi videoida mieluisia pihaleikkipaikkoja päiväunien aikaan. Silloin piha oli tyhjä ja lapset pystyivät vapaasti ja häiritsemättä kertoa pihasta. Pihavideoinnissa lapset saivat vapaassa järjestyksessä kertoa ja näyttää mieluisia leikkipaikkoja. Anonymiteetin varmistamiseksi oli mielestäni parasta, että minä pidin kameraa ja lapset kulkivat vierelläni. Tämä toimi oikein hyvin. Sisävideoinnin ajankohdan järjestäminen oli hieman hankalempaa. Päiväuniaikaan ei tiloja voinut katsella sen vuoksi, että useat leikkipaikat sijaitsivat lepohuoneissa. Paras vaihtoehto oli aika, jolloin suurin osa päiväkodin lapsista oli jo herännyt ja ympärillä huokui rauhallinen ilmapiiri. Sisävideoinnissa haasteeksi muodostui lasten anonymiteetin säilyttäminen. Järkevintä oli kuvata lähes jatkuvasti päiväkodin kattoa ja videoida vain leikkipaikkoja kun siihen oli mahdollisuus. Videoinnissa tarkoitus oli saada lasten puhetta haastatteluiden tueksi.

5.6 Piirtäminen

Viimeisenä aineistonkeruumuotona käytin piirtämistä. Piirtämisellä oli kaksi tarkoitusta, sain kuvia lapsille tärkeistä paikoista ja samalla haastatteluille ja videoimiselle syntyi luonnollinen päätöskerta. Piirtämisen oheella tarjosin lapsille herkkuja kiitokseksi heidän osallistumisestaan tutkimukseeni. En lähtenyt mitenkään tulkitsemaan tai analysoimaan näitä piirroksia. Huomasin kuitenkin sen, että ne vastasivat aika tarkasti niitä leikkipaikkoja, jossa he olivat viihtyneet kaikista eniten.

6 AINEISTON ANALYSOINTI

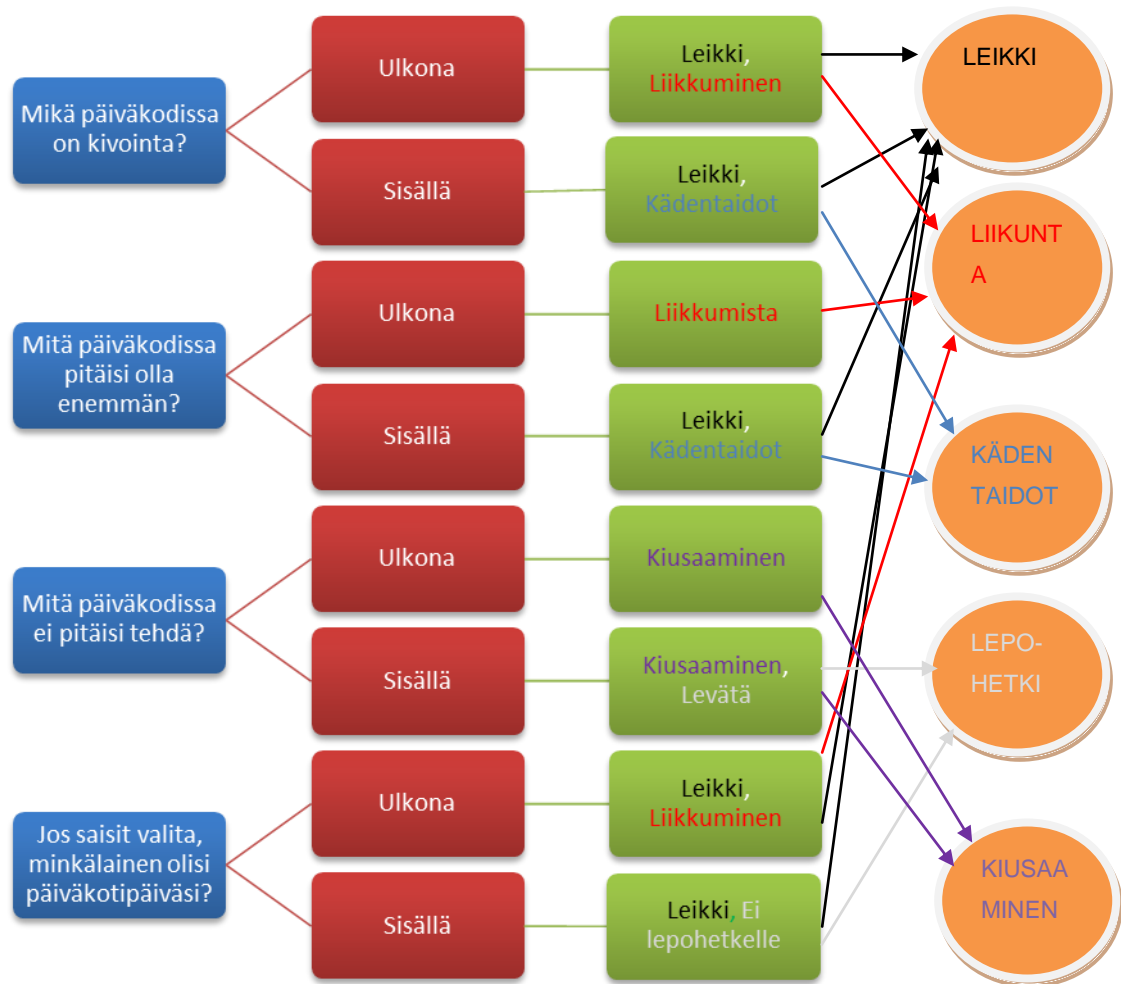
Teemahaastatteluita voidaan analysoida monella eri tavalla. Itselleni tuntui teemoittelu sopivan parhaiten. Pystyisin sen avulla löytämään ja erottelemaan tutkimusongelman merkittävät aiheet. (Eskola & Suoranta 2001, 174.) Ennen aineiston analysointia tulee haastattelut litteroida. Tallensin haastattelut ja videotallenteet tietokoneelle. Analysointia helpottaakseni käytin litterointivaiheessa erilaisia värikoodeja apuna. Värikoodeissa kyse on siitä, että käyttää eri värejä haastattelukysymysten ja vastausten välillä.

Alku oli helppoa sen vuoksi, että minulla oli tehtynä neljä pääkysymystä lapsille. Etsin litteroiduista haastatteluista pääkysymysten vastauksia. Käytin tässä apuna erivärisiä muistilappuja. Tämä helpotti huomattavasti aineiston hahmottamista. Jokainen vastaus oli erillisellä muistilapulla jonkin pääkysymyksen alla.

Yhdistelin tämän jälkeen lasten vastauksia pieniksi joukoiksi. Sain aikaiseksi monia pieniä pääkysymysten alaluokkia. Näistä alaluokista lähdin yhdistelemään vähän isompia kokonaisuuksia. Esimerkiksi: kaikki mikä on lasten mielestä kivaa tehdä ulkona. Vastausten tarkentamiseksi pilkoin nämä isommat kokonaisuudet taas pienemmiksi selkeiksi ryhmiä. Esimerkkinä ulkoilun pilkkominen: ulkona on kivaa leikkiä ja liikunta. Näin toimin kaikkien neljän pääkysymysten kanssa.

Lopulta sain erotelluksi teemahaastatteluista kaksi pääryhmää. Jaoin vielä teemojen selventämiseksi ensimmäisen pääryhmän kolmeen alaryhmään ja toisen kahteen alaryhmään. Jäljelle jäi kasa vastauksia, joiden kanssa en oikein tiennyt, miten toimia. Katsoin parhaaksi tehdä näistä yksittäisvastauksista täydentävien kommenttien luokan. Näin lapset saivat äänensä parhaiten kuuluviin.

KAAVIO 1. Aineiston analysointikaavio

Analysointivaiheen jälkeen sain tulokset esiin. Tulokset lähtivät tietysti jo hahmottumaan aikaisemmin. Alustavia tuloksia voi huomata jo haastatteluvaiheessa, muutamat vastaukset lähtevät toistumaan. Viimeistään litterointivaiheessa havahtuu siihen, että kirjoittaa joitakin vastauksia moneen kertaan. Tämä yleensä lisää litteroinnin mielenkiintoa, tutkimuksen loppu alkaa jo olla näkyvässä.

7 TULOKSET

Opinnäytetyön tuloksissa sain vastauksia kahteen pääteemaan: **Mikä päiväkodissa on kivaa** ja **Mikä päiväkodissa ei ole kivaa**. Näistä yhdistelmistä sain selville sen, minkälainen on päiväkotit esikoulussa olevan lapsen mielestä.

7.1 Mikä on päiväkodissa on kivaa

7.1.1 Leikki

"Leikki", "Leikkiminen ulkona" ja "Leikkiminen kavereiden kaa", tässä joitain lasten vastauksia. Esikouluikäiset lapset haluavat leikkiä päiväkodissa.

Aiemmissä tutkimuksissa, on kiinnitetty huomiota lasten leikin merkitykseen. Lapset hakeutuvat toistensa seuraan aktiivisesti. Päiväkodeissa on samoja leikkipisteitä ja niissä kaikissa leikitään. (Kyrönlampi-Kylmänen 2007, 159; Kalliala 2008, 202.) 65% vantaalaiseen tutkimukseen osallistuneista päiväkotilapsista oli sitä mieltä, että he saivat leikkiä päiväkodissa tarpeeksi. (Lumioksa 2009, 22.)

Jaan tuloksissa leikkipaikat kahteen eri osaan, sisällä sijaitseviin ja ulkona sijaitseviin leikkipaikkoihin. Ulkona olevat leikkipaikat voidaan vielä jakaa kahteen eri osaan: aikuisten katseilta piilossa olevat ja avoimet leikkipaikat. Puskat, tunnelit ja koirankoppi, mihin voi piiloutua, nämä edustavat ensimmäistä osaa. Hiekkalaatikko, isot kivet ja kallio, nämä ovat selvästi avoimilla paikoilla. Sisällä leikitään selvästi enemmän tai ainakin useimmissa paikoissa. Kotileikit, hiekkaleikit (neliömetrin kokoinen hiekka-allas) ja vesileikit. Nämä ovat erilaisia leikkipisteitä päiväkodin sisällä, ne kaikki mainittiin vastauksissa. Hiekka mahdollistaa monen lapsen oman leikki-idean toteutumisen (Kalliala 2008, 211).

Aikuiset puhuvat leikistä paljon, joskus kevyeen sävyyn. Sinkkosen (2008) mukaan leikki on yksi tärkeimmistä asioista lapsen elämässä. Eikä meillä aikuisilla pitäisi olla kovin montaa tärkeämpää asiaa kun leikin mahdollistaminen. (Sinkkonen 2008, 223.) Lapsille sopisi varmasti hyvin se, että päiväohjelmassa olisi vain leikkiä.

7.1.2 Liikunta

Esikouluikäiset lapset tykkäävät selvästi liikkumisesta. Erotan tässä tutkimuksessa liikunnan ja leikin keskenään. Nehän kulkevat usein käsi kädessä, voidaan ajatella, että liikunta on mukavaa sen vuoksi koska siinä leikitään. Koska jaoin leikkipaikat kahteen eri osaan teen samoin liikunnan kanssa. Ulkona olevat ja sisällä olevat liikuntapaikat.

Ulkona olevista paikoista korostui kaksi ylitse muiden. Esikoululaiset pitävät kiipeilytelineestä ja keinuista. Kiipeilytelineessä suosikki on käsitangot. Ne olivat kaikkien mielestä kaikista mieluisin paikka ulkona. Jokainen lapsi mainitsi myös keinut. Videodokumentoinissa mentiin aina ensiksi keinuihin ja kiipeilytelineeseen. Kiipeilytelineessä sijaitseva liukumäki sai myös mainintoja.

Sisällä liikkuminen on parasta päiväkodin jumppasalissa. Tämä ei olekaan mikään kovin suuri yllätys, se on ainoa paikka sisällä, jossa esikouluikäisille on tarpeeksi tilaa liikkua. Strandell (1995) kertoo, että laajat lattiapinta-alat ovat lasten suosiossa. Syynä on, että lapset pystyvät itse asettamaan leikkiensä rajat näillä alueilla. Strandell kehottaakin kiinnittämään huomiota siihen, että tiloja voitaisiin muunnella mahdollisuuksien mukaan. (Strandell 1995, 185.)

Esikouluikäiset lapset pitävät liikkumisesta, mutta onko heillä siihen mahdollisuutta? Päiväkotien liikuntaan soveltuvat tilat voivat olla jossain muussa käytössä. Usein jumppasalia käytetään juhlatilana, siellä järjestetään paljon muutakin kun liikuntaa, esim lauluhetkiä. Aikuisten ja lasten

mielikuvituksen avulla päiväkodin tavallisistakin tiloista saadaan hyviä liikuntapaikkoja. (Kokljuschkin 2001, 61.)

7.1.3 Kädentaidot

”noo piirtäminen, askartelu ja ompelu”

Tuloksista kävi ilmi, että esikouluikäiset lapset pitävät kädentaidoista. Tätä ei pidä lähteä yleistämään, otanta oli kuitenkin pieni ja tyttöpainotteinen. Toisaalta liitän tässä kädentaitoihin tietokoneen käytön, sitähän on yleensä pidetty poikapainotteisena. Lapset pitävät askartelusta. Piirtäminen koettiin mukavana puuhana. Ompelu oli joidenkin suosikkipuuhaa, sitä olisi voinut olla enemmän. Eskarikirja näytteli aika pientä osaa. Se mainittiin, mutta ei usein, joidenkin mielestä eskarikirja oli tylsä.

Kaikki mainitsivat tietokoneen. Taustatietona lukijalle mainitsen, että kyseisessä päiväkodissa sijaitsee kaksi tietokonetta. Pohdin pitkään, mihin kohtaan tuloksia laitan tietokoneen. Tietokoneella istuminen on aika yksinäistä, lapset istuvat kuulokkeet korvilla. Se koetaan mielekkääksi, vaikka tietokoneaikaa on jokaisella lapsella usein puoli tuntia viikossa. Ehkä se juuri siksi on mielekästä. Yhdistän tietokoneen kädentaitoihin sormien kautta, niitä tarvitaan sekä ompelemisessä että näppäimistön käytössä.

7.2 Mikä päiväkodissa ei ole kivaa

7.2.1 Lepohetki

Lepohetki nousi esille asiana, josta esikouluikäiset lapset eivät pidä päiväkodissa. *”Levätä”*, *”nukkua nukkarissa”* ja *”mennä nukkariin”*, siinä esikouluikäisten lasten mielipiteitä päiväkodin huonosta puolesta. Joidenkin lasten parhaimpaan päivään kuuluisi se, kun ei tarvitsisi mennä nukkariin. Tämä

oli se vastaus minkä arvelin etukäteen ilmenevän. Lepääminen on ollut ehkä se kaikista eniten erimielisyyttä herättävä aihe. Muutamat vanhemmat haluavat, että lapset eivät nuku ollenkaan. Toiset antavat luvan nukkua hetken. Useimmalle vanhemmalle on aivan sama nukkuuko lapsi vai ei, tämän vaikutelman olen saannut työurani aikana.

Lepohetkeä on käsitelty aikaisemmassa tutkimuksessa jonkin verran. Kyrönlampi-Kylmäsen (2007) tutkimuksessa kävi ilmi, että kotona tapahtuva lepo vaikuttaa päiväkotiin. Lapsilla on vaikeampaa tulla päiväkotiin jos edellinen yö on nukuttu huonosti. Kyrönlampi-Kylmänen kehoittaa aikuisia arvostamaan lapsen unta ja huolehtimaan sen riittävydestä. (Kyrönlampi-Kylmänen 2007, 153.)

Vanhemmat perustelevat joskus toiveensa päiväunien poisjättämisestä nukahtamisen vaikeudella. Lapsi ei mene nukkumaan kiltisti kotona jos lapsi nukkuu päiväkodissa päiväunet. Tämä voi olla totta, mutta iltarutiineilla ja vanhempien toiminnalla on myös vaikutus. Voidaan perustellusti sanoa, että mitä pienempi lapsi sen tärkeämpää on, että hän nukkuu päiväunet. (Koivunen 2009, 37.)

7.2.2 Kiusaaminen

”mikään muu ei oo tylsää paitsi kiusaaminen”

Mielestäni kiusaaminen on tärkein esille tullut asia tutkimuksessa. Lähes kaikki lapset ovat sitä mieltä, että kiusaaminen on ikävintä. Lapset kertoivat haastatteluissa aika yksityiskohtaisesti kiusaamistilanteista. Monet mainitsivat kiusaajan/kiusaajat nimeltä. Kiusaamiset tapahtuivat usein leikeissä, leikeistä jäätiin ulkopuolelle. Yksi lapsista vastasi kysymykseen kiusaamisesta ”Se kun revittää hiuksista”.

Vantaalaisessa haastattelututkimuksessa ilmeni, että kolme prosenttia yli kolmestasadasta 5–6 -vuotiaasta lapsesta koki olonsa yksinäiseksi päiväkodissa. Tutkimus oli tehty vuonna 2008 ja se oli ensimmäinen Vantaalla toteutettu laaja lasten haastattelututkimus. Samassa tutkimuksessa viitattiin kiusaamiseen. Seitsemän prosenttia lapsista koki, että aikuiset eivät huomaa päiväkodissa tapahtuvaa kiusaamista. (Lumioksa 2009.)

Alle kouluikäisten lasten kiusaamista on tutkittu Suomessa vähän. Tutkimusten mukaan kiusaamista kuitenkin tapahtuu suomalaisissa päiväkodeissa. Yleisin tapa on ollut jättää joku lapsi ryhmän ulkopuolelle. (Kirves & Stoor-Grenner 2010.) Opinnäytetyössäni tuli esille samanlaisia esimerkkejä. Leikin ohella voi tapahtua kiusaamista. Samassa yhteydessä kun sovitaan leikin säännöistä ja roolijaosta voi esiintyä uhkailua ja kiristystä. Vapaa toiminta, mihin leikki kuuluu, on niitä haasteellisimpia paikkoja kiusaamisen havaitsemiseen. (Lehtinen 2000, 190.)

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Johtopäätökset

Mistä esikouluikäiset lapset pitävät päiväkodissa? Tuloksista voidaan päätellä, että leikki, tapahtuu se ulkona tai sisällä, on lasten mielestä tärkeää. Leikkiä pitäisi saada aikuisten katseilta piilossa. Maaston vaihtelevuus oli haastateltavien lasten mielestä kivaa. Kivillä ja kallioilla voi seurata puron jälkiä ja kuvitella olevansa kaukana.

Tavalliset leikkipaikat, kotileikki ja roolileikki ovat edelleen suosiossa. Lapset toivat esille tilojen merkityksen. Leikkejä oli kiva järjestää erilaisissa huoneissa. Lapset pitävät paikoista, jossa saa verhot kiinni ja voi olla ihan rauhassa. Hyvään päiväkotiin kuuluu se, että aikuiset eivät häiritse leikkejä. Mielestäni voidaan sanoa, että päiväkodin tilojen suunnittelussa on onnistuttu jos etukäteen leikkimiseen tarkoitettut tilat ovat ahkerassa käytössä.

Hyvään päiväkotiin kuuluu liikunnan mahdollisuus. Esikouluikäiset tarvitsevat tarpeeksi vaativia liikuntapaikkoja, esimerkiksi kiipeilytelineen. Perinteiset paikat keinu ja liukumäki koetaan vielä esikouluikäisissä tärkeiksi. Sisällä päiväkodin sali on tärkeässä asemassa. Ainoa paikka, missä esikoululainen mahtuu olemaan vapaasti. Saa juosta itsensä hieken ja hyppiä trampoliinilla.

Perinteisiä käsitöitä on hyvä olla modernin tietokonekäytön ohella. Haluan tässä vielä yhdistää tietokoneen käytön, piirtämisen, askartelemisen ja ompelemisen. Niitä kaikkia voi tehdä yksin ja yhdessä. Uskon, että käsitöillä on toinenkin tarkoitus kun oman käden jälkensä näkeminen. Kädentyöt ovat tärkeässä asemassa kun lasta tullaan hakemaan. Omat taidonnäytteet voi näyttää vanhemmalle ja saada osakseen ihastelua.

Lasten mielestä hyvään päiväkotiin kuuluu se, että ei tarvitse mennä lepäämään. Me aikuiset voimme olla eri mieltä. Olisi kiinnostavaa tietää millaisia vastauksia olisi saannut sellaisessa päiväkodissa, jossa esikouluikäiset eivät lepää. Jäätäisiinkö lepohetkeä kaipaamaan, jos sitä ei olisi? Hyvässä päiväkodissa ei saa kiusata, eikä tarvitsisi pelätä joutuvansa tulevan kiusatuksi. Huonossakaan päiväkodissa ei saa kiusata. Ketään ei saa kiusata, ei töissä eikä kotona. Tämä aihe on usein esillä ja yhtä usein se unohtuu. Kiusaamista tapahtuu aikuisten mielestä hyvin harvoin. Lasten mielestä sitä tapahtuu usein. Tämän sain huomata oman tutkimuksen kautta.

On huolestuttavaa, että päiväkodissa tapahtuvaa kiusaamista on tutkittu todella vähän. Työpaikkakiusaamisesta keskustellaan silloin, kun joku kirjoittaa kokemuksistaan lehteen. Koulukiusaamisesta puhutaan silloin, kun jotain ikävää tapahtuu. Lumioksa (2009, 31) kirjoittaa seuraavasti Vantaan päiväkodeista:

Valtaosalla lapsista on kavereita aina ja neljäsosalla joskus. Päiväkodeissa on kuitenkin pieni prosentti (3%) lapsia, jotka kertoivat, että heillä ei ole koskaan kavereita. Vaikka kaverisuhteiden ulkopuolelle jääviä on prosentuaalisesti pieni määrä, tulos mietityttää. Kenenkään lapsen ei pitäisi joutua päivittäin kohtaamaan sitä, että jää leikkien ulkopuolelle ilman ikätovereiden seuraa.

Opinnäytetyöni tuloksia voidaan hyödyntää suuntaa antavina ja keskustelua herättävinä. Otanta oli niin pieni, ettei haastateltavien lasten mielipiteitä voida suoraan yleistää. Kuitenkin lasten vastausten samankaltaisuus kertoo jotain. Päiväkodeissa pitäisi kiinnittää huomiota lasten leikkimahdollisuuksiin.

8.2 Opinnäytetyön luotettavuuden arviointi

Valitsin haastateltavat lapset sen perusteella, että tunsin heidät hyvin. Lapset eivät jännittäneet minua ollenkaan ja uskon, että heidän vastaukset olivat näin mahdollisimman todenmukaisia. Toinen tärkeä kriteeri oli heidän päiväkodissa oloaikansa. Jokainen haastateltava oli ollut samassa päiväkodissa jo useamman vuoden. Koen, että sain tätä kautta mahdollisimman luotettavat vastaukset haastattelukysymyksiini.

Tunsin päiväkodin ja sen ympäristön monen vuoden ajalta. Pystyin valitsemaan mahdollisimman rauhallisen haastattelutilan ja ajan.

Mielestäni teemahaastattelut olivat paras tapa saada selville lasten mielipiteitä. He pääsivät mahdollisimman avoimesti ja rauhallisesti vastaamaan kysymyksiini. Teemahaastattelun hyvänä puolena oli sen keskustelunomainen luonne. Tein mielestäni oikein, kun käytin aineiston analysoinnissa teemoittelua. Minulla oli haastattelukysymysten johdosta jo valmiit teemat. Haastattelin lapset kahteen kertaan luotettavuuden lisäämiseksi. Videointia käytin apuna saadakseni mahdollisimman kattavia vastauksia haastattelukysymyksiini. Minulla itselläni oli jo jonkinlaiset ennako-oletukset siitä mistä lapset pitäisivät päiväkodissa. Tähän sain vahvistuksen lasten vastauksista. Tämä lisäsi tutkimuksen varmuutta. (Eskola & Suoranta 2001, 212.)

Omassa opinnäytetyössäni lapset vastasivat samoihin kysymyksiin lähes samalla tavalla. Heillä oli yhtenevät mielipiteet yksilöhaastatteluissa ja ryhmähaastattelussa. Lasten vastaukset olivat samansuuntaisia aiempien tutkimustulosten kanssa minkä Eskola & Suoranta (2001) katsoo vahvistavan opinnäytetyön luotettavuutta. (Eskola & Suoranta 2001, 212.) Käytin opinnäytetyössäni mahdollisimman tuoreita ja luotettavia lähteitä. Pyrin siihen, että suurin osa lähteistä ei olisi yli kymmentä vuotta vanhoja.

8.3 Eettisyys

Hain opinnäytetyöhöni tutkimuslupaa Helsingin kaupungin sosiaalivirastolta. Pyysin kirjallisesti lupaa lasten haastattelemiseen heidän vanhemmiltaan. Kerroin lupahakemuksessa opinnäytetyöstäni, aineiston keruusta ja hävityksestä. Aivan ensimmäiseksi kysyin lupaa haastateltavilta lapsilta. Kerroin lapsille miksi haluaisin haastatella heitä, millä tavalla ja missä haastattelu olisi. Kerroin lapsille, että haastatteluihin ja videointiin osallistuminen on vapaaehtoista.

Näytin lapsille haastattelunauhurin (puhelimeni) ja he saivat kuunnella omaa ääntään. Haastattelujen lopuksi lapsilla oli mahdollisuus kuunnella koko haastattelu läpi.

Aineiston keräämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota anonyymiteetin säilymiseen. Aineiston tallennus tulisi olla asianmukaista. (Hirsjärvi, Remes & Saijavaara 1997, 27.) Kerroin lapsille, että minä olen ainoa henkilö heidän lisäksi joka kuuntelee tai katsoo aineistotallenteet ja kukaan ei voi tunnistaa heitä haastattelunauhoista. Tätä monet lapset pitivät hyvänä asiana. Lapsilla oli mahdollisuus jättää vastaamatta kysymyksiini. Haastattelutila oli rauhallinen ja lapsille ennestään tuttu tila. Tämän avulla takasin lapsille mahdollisimman vähän kuormittavan haastattelun. Pidin tarkasti huolta siitä, että lasten anonyymiteetti säilyisi videotallenteilla. Kulkiessamme sisällä päiväkodissa kuvasin päiväkodin kattoa, jotta kukaan ei päätyisi kuvaan.

Valitsin opinnäytetyöaiheeni sen perusteella, että asia on mielestäni yhteiskunnallisesti tärkeä. Olen pyrkinyt kertomaan opinnäytetyön tuloksista mahdollisimman seikkaperäisesti ja rehellisesti. Tutkielmani palvelee ja hyödyttää ensisijaisesti lapsia. En ole enää töissä kyseisessä päiväkodissa eikä päiväkodin nimeä käy mistään ilmi. Näin vältetään mahdolliset ristiriitatilanteet tuloksissa.

8.4 Kehittämisehdotukset

Lasten kanssa tulisi keskustella henkilökohtaisesti tarpeeksi usein. Se mikä on tarpeeksi, on yksi aihe mitä voisi tutkia vastaisuudessa. Toinen sopiva jatkotutkimusaihe mielestäni on lasten sukupuoleen rajattu mielipiteen selvittäminen. Eli tutkitaan, mistä pelkästään tytöt tai sitten pojat pitävät.

Itse ehdotan, että *jokaista päiväkodissa olevaa lasta haastateltaisiin kaksi kertaa vuodessa*. Esikoululaisten osalta tämä tapahtuukin, mutta vain suppeasti ennen lapsen esiopetussuunnitelman päivittämistä. Lisäksi päiväkodissa

tapantuvaan *kiusaamiseen tulisi puuttua ennaltaehkäisevästi*. Mielestäni olisi mahdollista perustaa jokaiseen päiväkotiin erillinen *kiusaamisen ehkäisemisestä keskusteleva työryhmä*. Tähän työryhmään osallistuisi myös päiväkodin lapsia. Ehdotan myös että jokaisen päiväkodin ulko-oveen liimattaisiin ”*Kiusaaminen kielletty*” tarra.

8.5 Oman työn kriittinen tarkastelu

Tein opinnäytetyötäni oman työn ja opiskeluni ohessa. Tästä johtuen opinnäytetyössäni oli välillä pieniä taukoja. Näiden taukojen pitäminen toi haastetta opinnäytetyön tekoon. Tauot antoivat minulle mahdollisuuden lähestyä jo aiemmin kirjoittamaani uudesta näkökulmasta. Tauot kuitenkin myös katkaisivat kirjoitusprosessia, saaden tekstin välillä tuntumaan hajannaiselta. Äidinkieleni on ruotsi. Luin lähdekirjallisuutta myös ruotsiksi. En halunnut kuitenkaan käyttää ruotsinkielistä lähdekirjallisuutta kovin paljon. Kaikki päivähoidosta kertovat ruotsinkieliset tutkimukset oli tehty Ruotsissa. Pidin tärkeänä, että aiemmat tutkimukset olisi tehty suomalaisissa päiväkodeissa. Äidinkieleni on varmasti vaikuttanut kirjoitusprosessiini. Puhekieltä esiintyi opinnäytetyön alkuteksteissä todella paljon. Tekstin muokkaaminen asiakieleksi on ollut työlästä.

Opinnäytetyöni haasteellisin osa oli objektiivisuuden säilyttäminen. On helppoa tehdä liian hätäisiä tulkintoja kun tuntee haastateltavat lapset hyvin. Onneksi Eskola & Suoranta (1998) kirjoittaa, että laadullisen tutkimuksen lähtökohta on subjektiivisuuden myöntäminen. Olen itse opinnäytetyöni keskeisin tutkimusväline. (Eskola & Suoranta 1998, 210.) Koen kuitenkin, että lasten tuntemisesta oli enemmän hyötyä kuin haittaa.

8.6 Oman työn pohdinta

Pohtiessani opinnäytetyöni aihetta oli heti alusta selvää, että se käsittelee jollain tavoin lapsia. Päiväkodissa olen työskennellyt seitsemän kasvattavaa vuotta. Lasten toimintatavat ja ajatukset ovat kiehtovia. He ovat usein ennakoitavissa ja yhtä usein täysin ennalta-arvaamattomia. Siksi minua aluksi jännitti tehdä opinnäytetyötä, koska olin niin vahvasti riippuvainen lasten vastauksista. Mietin välillä, mitä jos lapset vastaavat jokaiseen kysymykseen ”en mä tiiä”. Kerronko tutkielman tuloksissa, että lapset eivät tiedä, mitä mielipiteitä heillä on päiväkodista. Ymmärsin, että idea ei ole suinkaan se, mitä lapset vastaavat vaan se, että he vastaavat jotain. Vaikka kaikki vastaukset olisivat olleet ”en mä tiiä”, olisi jokaisella lapsella ollut mahdollisuus vastata jotain. Uskon, että lapset tunsivat itsensä tärkeäksi.

Lasten tunteminen oli varmasti yksi syy miksi pidän lasten vastauksia niin tärkeinä. Usein erilaisia julkaisuja ja tutkimuksia lukiessa kertojat ovat kasvottomia. Nyt tunsin kaikki lapset henkilökohtaisesti, ja vastukset koskettivat. Tämän vuoksi luulen, että lapset ovat olleet avoimia ja rehellisiä vastauksissaan. Sain selville sen, mihin hain opinnäytetyössäni vastausta. Tässä pitkässä prosessissa minut yllätti lasten vastausten samankaltaisuus. Oletin etukäteen, että vastukset tulisivat vaihtelemaan paljon. Toinen yllätys oli lasten avoimuus, sain suhteellisen vähän ”en mä tiiä” vastauksia. Lasten kanssa jutellessa ei koskaan voi tietää, mitä saa vastaukseksi.

Eettinen kasvatusta on mielestäni tärkein kasvatustyyppi. Perustelen tätä sillä, että on mielestäni aivan sama osaako lapsi laskea tai kirjoittaa mennessään kouluun. Mutta ei ole aivan sama, osaako lapsi ottaa toiset huomioon, ymmärtääkö lapsi tekojensa merkityksen tai onko lapselle kehittynyt sellainen turvallisuuden tunne, että uskaltaa ylipäättänsä astua koulumaailmaan.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen yhä selvemmin alkanut ymmärtämään lausetta ”päiväkoti ei ole työntekijöitä vaan lapsia varten”. En mene aamulla töihin sen takia koska työvuorolistassa lukee niin. Menen siksi, että siellä on

lapsia. Päiväkotityö on raskasta työtä, raskaampaa se on lapselle, joka joutuu olemaan erossa vanhemmistaan. Huomaan nykyään ajattelevani muutenkin eri tavalla työtehtävistäni. Tätä tutkielmaa varten olen lukenut paljon lapsista kertovaa kirjallisuutta. Se ei voi olla vaikuttamatta toimintatapoihini ja mielipiteisiini. Oma ammatillinen kasvu on ollut jatkuvaa koko tämän pitkän koulu-urani aikana. Minulla ei ole aikasempaa sosiaalialan koulutusta, joten ihan sen takia koen saaneeni eri koulutehtävistä paljon irti.

Lapsen mielipiteitä päivähoidosta on tutkittu vähän. Ihmettelen tätä asiaa sen vuoksi, että lähes jokaisella aikuisella tuntuu olevan mielipide siihen, onko päiväkotiki lapselle hyväksi. Usein vielä tiedetään kertoa, mikä päiväkodissa on hyvää tai huonoa. Ollaanko vielä siinä pisteessä, että lapsen kertomaa ei arvosteta tai nähdä kestäväenä?

Lähdekirjallisuutta videodokumentointiin ei ollut paljoa saatavilla. Voidaanko olettaa, että videodokumentointia käytetään suhteellisen harvoin teemahaastatteluiden tukena? Lasten haastattelua käsittelevässä kirjallisuudessa käytetään usein esimerkkinä lastensuojelussa tapahtuvia haastatteluita. Haastattelutavat ovat kyllä sovellettavissa päivähoitoon, mutta kertooko esimerkkien puute siitä, että haastatteluista ei päiväkodissa ajatella olevan hyötyä? Kuuntelemalla lapsia, seuraamalla heidän leikkejään kauempaa. Mahdollistamalla lasten päivittäisen liikkumisen ja leikkimisen tarpeen, saa jokainen lapsi varmasti osan siitä tarvitsemastaan hyvästä päivähoidosta.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2009. Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa?
Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Liisa Tiittula (toim.) Haastattelu.
Tampere: Vastapaino
- Andersson, Bengt-Erik 1990. Hur bra är egentligen dagis? Stockholm:
Utbildningsförlaget
- Bourg, Wendy; Broderick, Ray; Flagor, Robin; Kelly, Donna; Erwin, Diane &
Butler, Judy 1999. A Child Interviewer's Guide. Thousand Oaks:
Sage Publications, Inc
- Brotherus, Annu; Hytönen, Juhani & Krokfors, Leena 2002. Esi- ja
alkuopetuksen didaktiikka. Helsinki: WSOY
- Doverborg, Elisabet & Pramling, Ingrid 1992. Att förstå barns tankar. 2. painos.
Stockholm: Almqvist & Wiksell Förlag AB
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Viitattu 19.11.2011.
Saatavilla www-muodossa
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/esiopetus -> Esiopetuksen
opetussuunnitelman perusteet
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen.
Tampere: Vastapaino
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5.
painos. Tampere: Vastapaino
- Hakkarainen, Pentti 2002. Kehittävä esiopetus ja oppiminen. Jyväskylä: PS-
Kustannus
- Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2001. Viitattu 19.11.2011. Saatavilla
www-muodossa http://www.hel.fi/hki/sosv/fi/P_iv_hoito/Esiopetus ->
Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu.
Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Saijajaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. 6.
painos. Helsinki: Tammi
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa?
Helsinki: Gaudeamus

- Karlsson, Liisa 2000. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa. Helsinki: Edita
- Kiesiläinen, Liisa 2002. Vuorovaikutus ammattina. Teoksessa Aili Helenius; Kirsti Karila; Hilikka Munter; Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen (toim.) Pienet päivähoitossa. Helsinki: WSOY 254–269
- Kirves, Laura & Stoor-Grenner, Maria 2010. Kiusaavatko pienetkin lapset? Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä Päivähoito. Jyväskylä: PS-Kustannus
- Kokljuschkin, Mikael 2001. Unelmien päiväkotit: kohti parempaa oppimisympäristöä. Helsinki: Tammi
- Kyrönlampi-Kylmänen, Taina 2007. Arki lapsen kokemana. –Eksistentiaalis-fenomenologinen tutkimus. Rovaniemi: Lapin yliopisto
- Laki lasten päivähoitosta 1983/ 25.3.1983/304. Viitattu 5.11.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Laki perusopetuksesta 1999/ 23.12.1999/1288. Viitattu 20.11.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Lehtinen, Anja-Riitta 2000. Lasten kesken. Lapset toimijoina päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Lounassalo, Jarmo 2002. Pienten lasten päivähoiton kehitys ja perhepolitiikka. Teoksessa Aili Helenius; Kirsti Karila; Hilikka Munter; Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen (toim.) Pienet päivähoitossa. Helsinki: WSOY 218–251
- Lumioksa, Pirkko (toim). 2009. Haastattelututkimus Vantaan päiväkodeissa. 5–6 vuotiaat päivähoiton laatua arvioimassa. Vantaa: Sivistysvirasto
- Noronen, Olavi 1980. Tontille asetettavat vaatimukset. Teoksessa Marja Turcka (toim.) lasten päiväkotit – tilat, kalusteet, välineet. Teollisuustaitteen liitto
- Setälä, Maija-Leena 1980. Ulkoleikit leikkiperinteen siirtäjinä. Teoksessa Marja Turcka (toim.) lasten päiväkotit – tilat, kalusteet, välineet. Teollisuustaitteen liitto
- Sinkkonen, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY
- Strandell, Harriet 1995. Päiväkotit lasten kohtaamispaikkana: Tutkimus päiväkodista sosiaalisten suhteiden kenttänä. Helsinki: Gaudeamus

Stenius, Tuula & Karlsson, Liisa 2005. Yhdessä lasten kanssa–seikkailu osallisuuteen. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Venninen, Tuulikki; Leinonen, Jonna & Ojala, Mikko 2010. ”Parasta on, kun yhteinen kokemus siirtyy jaetuksi iloksi”. Lapsen osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Helsinki: Socca

LIITE 1: Haastattelukysymykset

1. Mikä päiväkodissa on kivointa?
2. Mitä päiväkodissa pitäisi olla enemmän?
3. Mitä päiväkodissa ei pitäisi tehdä?
4. Jos saisit valita, minkälainen olisi päiväkotipäiväsi?